

UZUPEŁNIA ZDAJĄCY

KOD			PESEL																
<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>

*miejsce
na naklejkę*

EGZAMIN MATURALNY Z FIZYKI

POZIOM ROZSZERZONY

DATA: **11 czerwca 2018 r.**

GODZINA ROZPOCZĘCIA: **9:00**

CZAS PRACY: **180 minut**

LICZBA PUNKTÓW DO UZYSKANIA: **60**

Instrukcja dla zdającego

1. Sprawdź, czy arkusz egzaminacyjny zawiera 20 stron (zadania 1–17). Ewentualny brak zgłoś przewodniczącemu zespołu nadzorującego egzamin.
2. Rozwiązania i odpowiedzi zapisz w miejscu na to przeznaczonym przy każdym zadaniu.
3. W rozwiązaniach zadań rachunkowych przedstaw tok rozumowania prowadzący do ostatecznego wyniku oraz pamiętaj o jednostkach.
4. Pisz czytelnie. Używaj długopisu/pióra tylko z czarnym tuszem/atramentem.
5. Nie używaj korektora, a błędne zapisy wyraźnie przekreśl.
6. Pamiętaj, że zapisy w brudnopisie nie będą oceniane.
7. Możesz korzystać z *Wybranych wzorów i stałych fizykochemicznych na egzamin maturalny z biologii, chemii i fizyki*, linijki oraz kalkulatora prostego.
8. Na tej stronie oraz na karcie odpowiedzi wpisz swój numer PESEL i przyklej naklejkę z kodem.
9. Nie wpisuj żadnych znaków w części przeznaczonej dla egzaminatora.

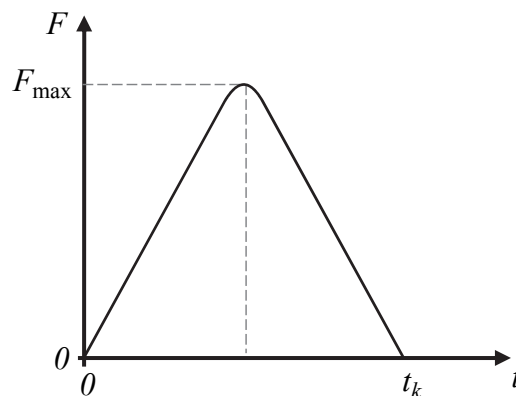

MFA-R1_1P-183

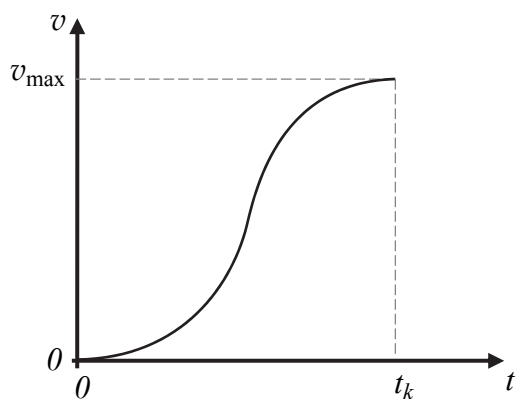
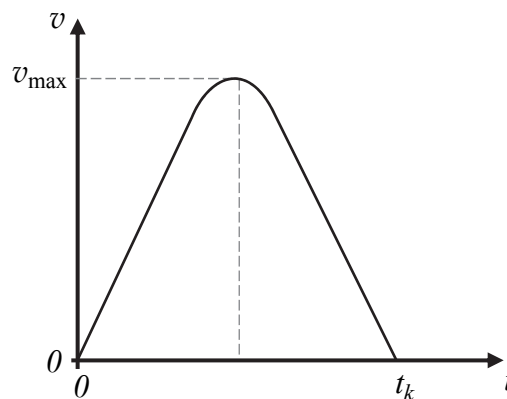
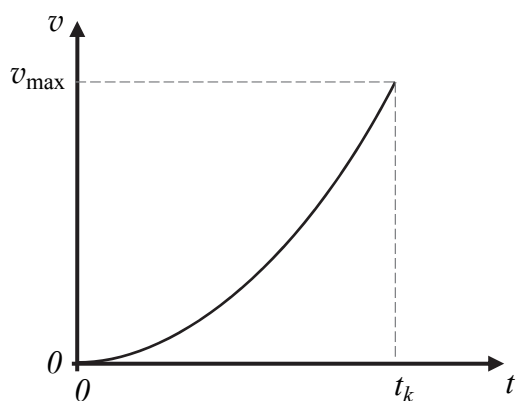
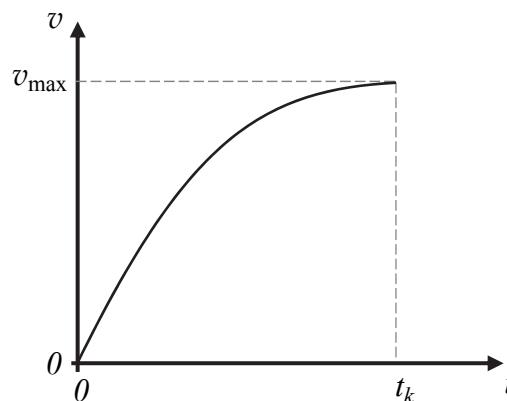
NOWA FORMUŁA

Zadanie 2. (0–1)

Tenisista uderzył rakiętą w podrzuconą pionowo piłkę tenisową. Tuż po odbiciu się od rakiety piłka uzyskała prędkość o kierunku poziomym i wartości v_{\max} . Na wykresie obok przedstawiono zależność wartości siły reakcji działającej na piłkę w kierunku poziomym podczas uderzenia (tzn. gdy piłka pozostawała w kontakcie z rakiętą) od czasu. Czas działania siły reakcji na piłkę wynosił t_k . Przyjmij model zjawiska, w którym piłka nie ulegała odkształceniom w trakcie uderzenia, i pomini opory ruchu. Osie na wszystkich wykresach wyskalowane są w zwykły sposób – tzn. liniowo.

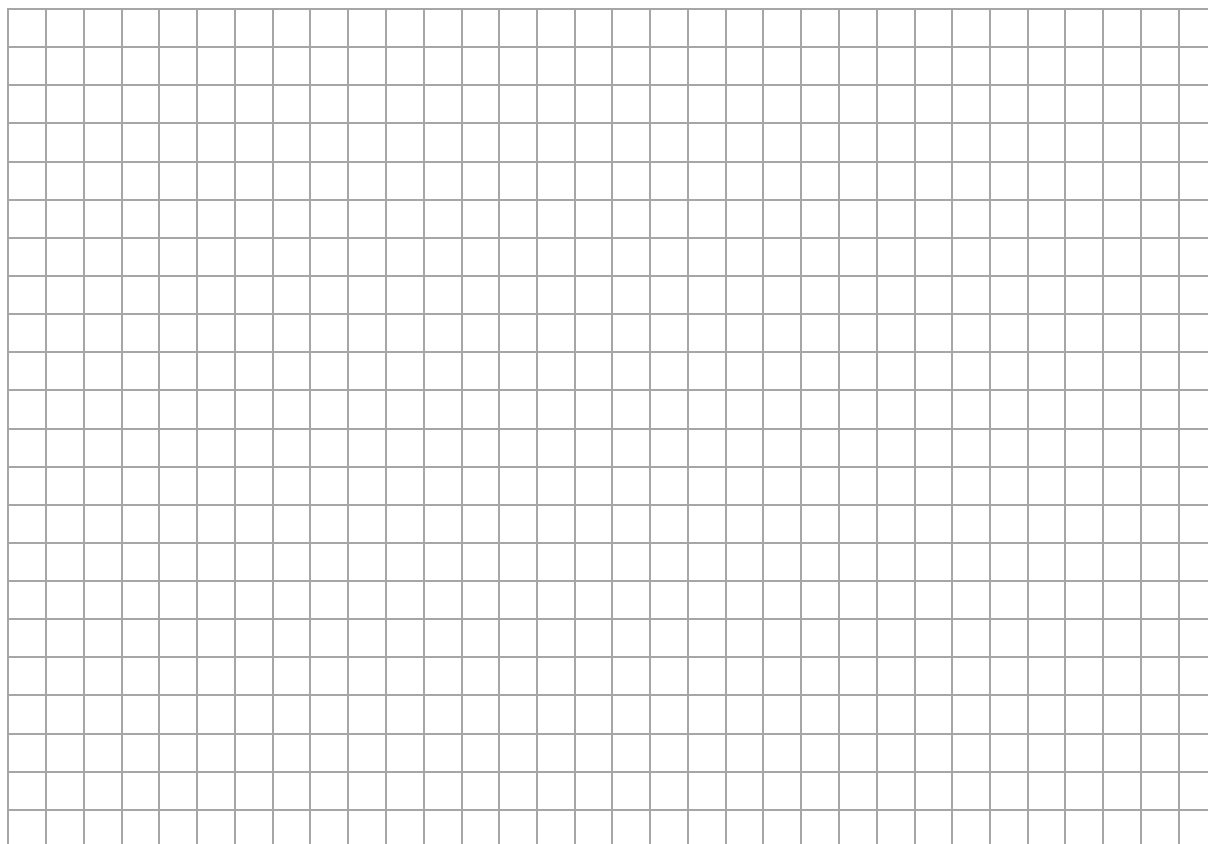

Spośród rysunków A–D wybierz i zaznacz rysunek z wykresem prawidłowo przedstawiającym zależność poziomej składowej prędkości piłki od czasu podczas kontaktu piłki z rakiętą.

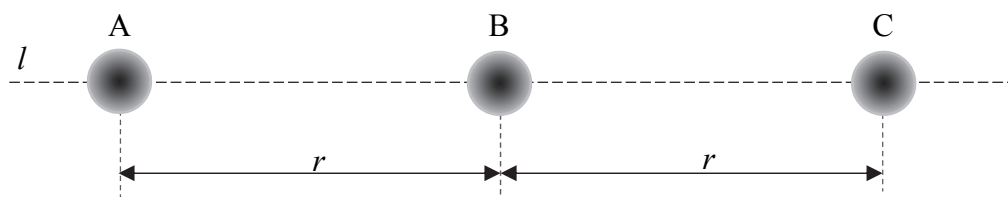
A.**B.****C.****D.**

Zadanie 4.3. (0–3)

Oszacuj (z dokładnością do dwóch cyfr znaczących) wartość opóźnienia ruchu skoczka przed osiągnięciem prędkości granicznej, w momencie gdy jego prędkość wynosiła 4 m/s. Przyjmij model zjawiska opisany w informacji i masę skoczka ze sprzętem równą 115 kg.

Zadanie 5.

Rozważamy trzy ciała A, B, C. Masa każdego z ciał wynosi m , a rozkład masy w każdym z nich jest sferycznie symetryczny. Ciała położone są tak, że środki ich mas leżą wzdłuż jednej prostej l . Odległość pomiędzy środkami mas ciał A i B wynosi r i jest taka sama jak odległość pomiędzy środkami B i C (zobacz rysunek poniżej).

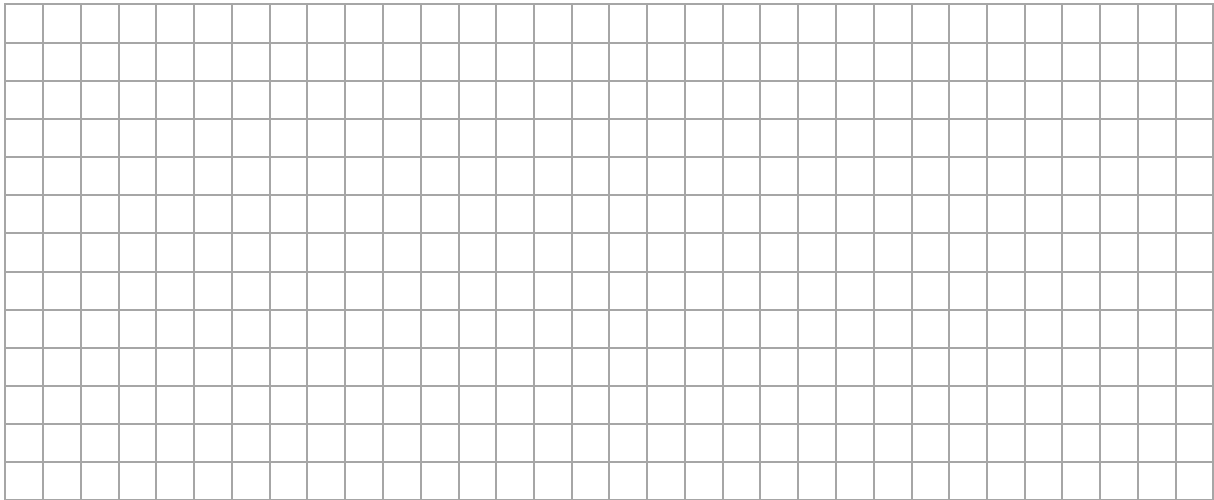

Wartość wypadkowej siły grawitacji, działającej na ciało A i pochodzącej z oddziaływania grawitacyjnego z ciałem B i ciałem C, wyraża się wzorem:

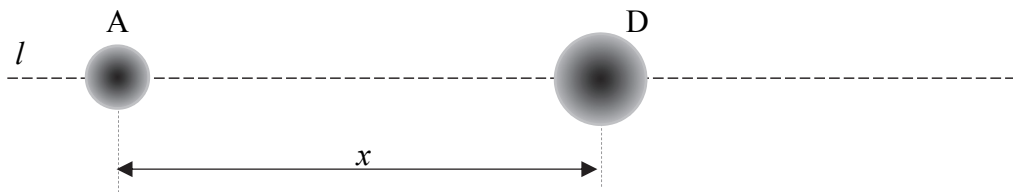
$$F = \frac{5}{4} \cdot \frac{Gm^2}{r^2}$$

Zadanie 5.1. (0–2)

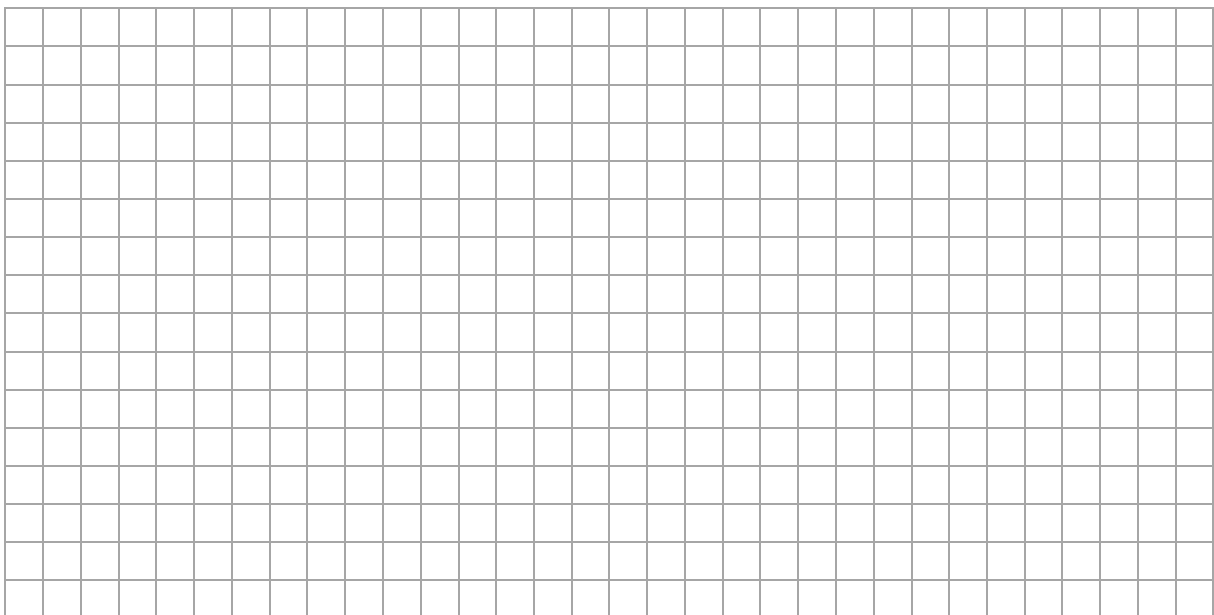
Wyprowadź wzór podany w opisie zadania.

Zadanie 5.2. (0–2)

Założmy, że zamiast ciał B i C mamy jedno sferycznie symetryczne ciało D o masie $2m$. Środek ciała D leży na prostej l w takiej odległości x od środka A, że wartość siły grawitacji działającej na ciało A jest dokładnie taka sama jak poprzednio (tzn. jak w oddziaływaniu z ciałami B i C).

Wykaż, wykonując obliczenia, że x nie jest równe $1,5r$.

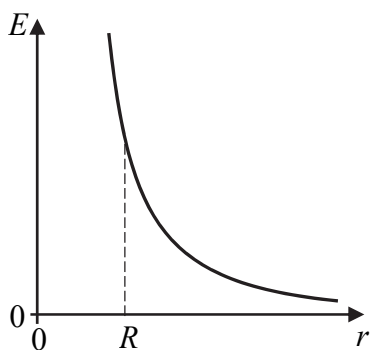

Zadanie 6. (0–1)

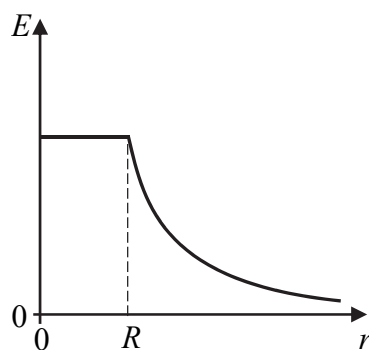
Metalową kulkę o promieniu R naładowano ładunkiem elektrycznym.

Spośród rysunków A–D wybierz i zaznacz rysunek z wykresem prawidłowo przedstawiającym zależność wartości natężenia pola elektrycznego (E) od odległości (r) do środka kulki.

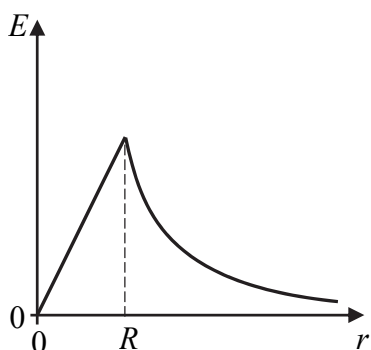
Osie na poniższych wykresach wyskalowane są w zwykły sposób – tzn. liniowo.

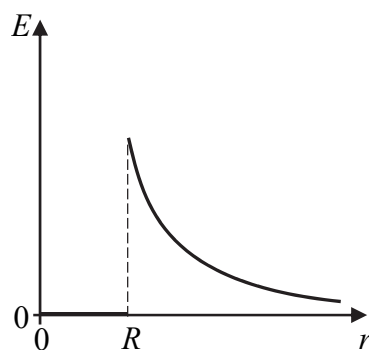
A.

B.

C.

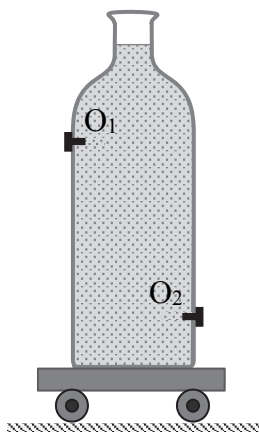

D.

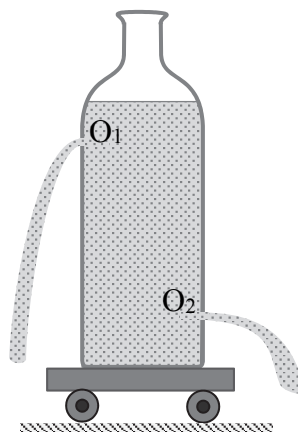
Zadanie 7. (0–1)

Na spoczywającym wózku umieszczono naczynie całkowicie wypełnione wodą (zobacz rysunek I). W bocznych ściankach naczynia znajdują się otwory O_1 i O_2 . Oba otwory mają równe średnice i początkowo są zatkane. W pewnym momencie odetkano równocześnie oba otwory, po czym zaczęła wypływać z nich woda (zobacz rysunek II). Pomiń ewentualne skutki działania sił oporów na osiach kół.

Rysunek I

Rysunek II

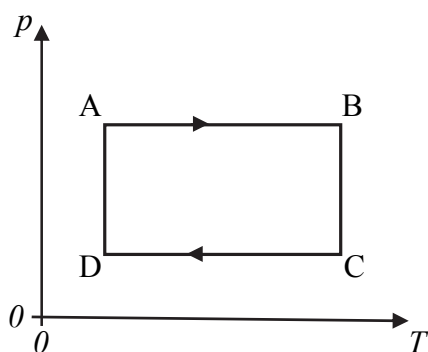
Zaznacz właściwe dokończenie zdania wybrane spośród A–C oraz jego poprawne uzasadnienie wybrane spośród 1.–3.

Po równoczesnym otwarciu obu otworów wózek z naczyniem

A.	pozostanie w spoczynku,	ponieważ w jednostce czasu	1.	ilości wody wypływającej z każdego z otworów są jednakowe.
B.	zacznie poruszać się w prawo (\rightarrow),		2.	pozioma składowa pędu porcji wody wypływającej z otworu O_1 ma większą wartość niż wypływającej z otworu O_2 .
C.	zacznie poruszać się w lewo (\leftarrow),		3.	pozioma składowa pędu porcji wody wypływającej z otworu O_2 ma większą wartość niż wypływającej z otworu O_1 .

Zadanie 8. (0–2)

Na wykresie poniżej, w płaszczyźnie parametrów stanu (T, p) – temperatury i ciśnienia, przedstawiono pewien cykl przemian termodynamicznych ustalonej porcji gazu doskonałego, zamkniętego w szczelnym naczyniu z ruchomym tłokiem.

Na podstawie wykresu uzupełnij zdania 1.–4. Wpisz w wyznaczone miejsca wszystkie litery oznaczające takie dokończenia zdania, aby było ono prawdziwe. W każdym zdaniu może być więcej niż jedna prawidłowa odpowiedź spośród a–e.

a. przemianie AB	c. przemianie CD	e. każdej przemianie
b. przemianie BC	d. przemianie DA	

- Objętość gazu rośnie w
- Energia wewnętrzna gazu rośnie w
- Ciepło jest oddawane przez gaz do otoczenia w
- Objętość gazu się zmienia w

Zadanie 9.

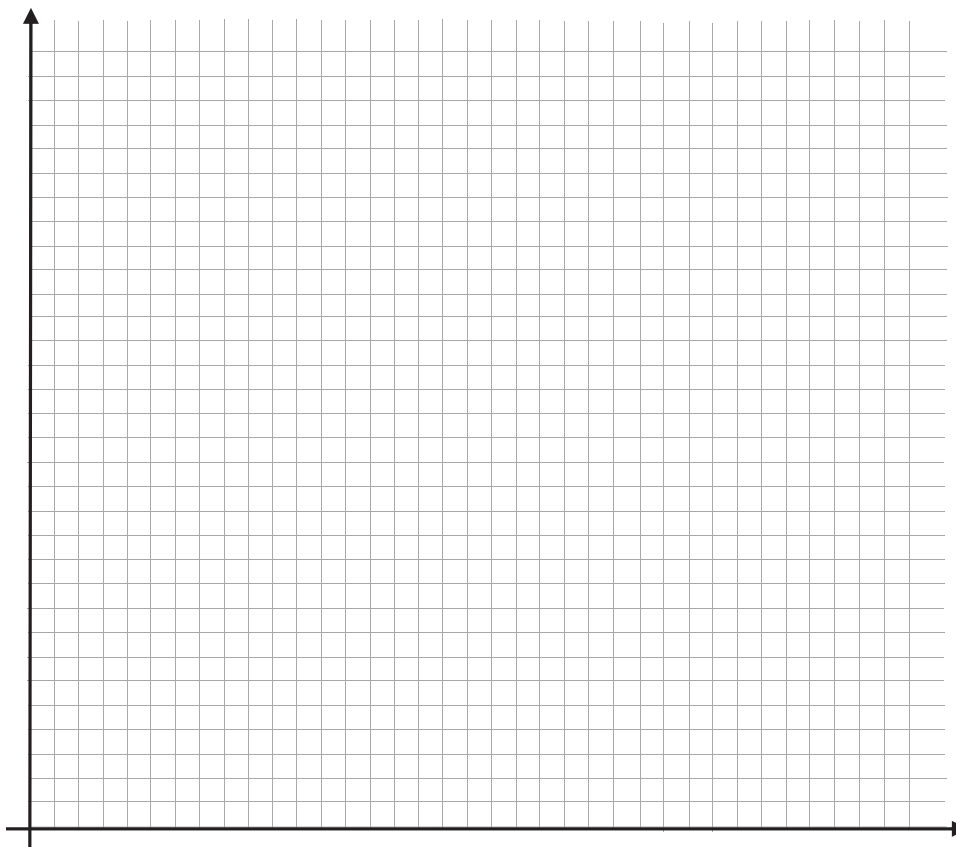
W celu wyznaczenia ciepła właściwego mleka wykorzystano strumień pary wodnej o temperaturze 100 °C, którą skraplano w zimnym mleku. Początkowa temperatura mleka wyjętego z lodówki wynosiła 8 °C. Skraplanie przeprowadzono kilka razy dla różnych ilości mleka i pary wodnej aż do uzyskania w naczyniu temperatury cieczy równej 38 °C. Za każdym razem po skropleniu pary wyznaczano jej masę.

W tabeli poniżej przedstawione są wyniki zawierające masę użytego mleka M i odpowiadającą jej masę skroplonej pary m . Przyjmij, że niepewność pomiaru M jest tak mała, że można ją pominąć, a niepewność pomiaru m wynosi 2 g. Ciepło właściwe wody w tych warunkach wynosi 4,2 J/(g·°C), a ciepło parowania wody w tych warunkach jest równe 2500 J/g.

M , g	200	300	400	500	600	700
m , g	8	13	16	22	25	30

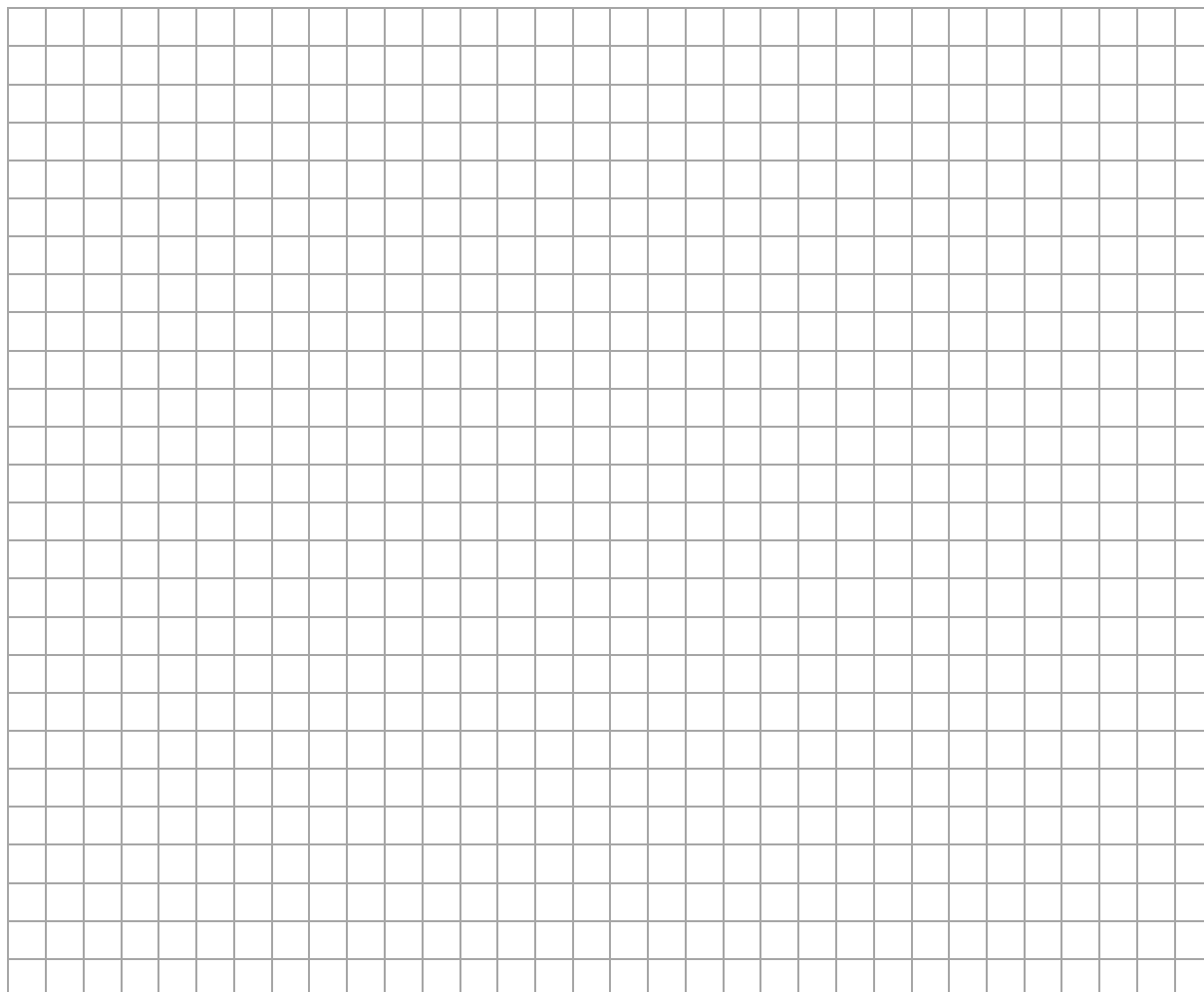
Zadanie 9.1. (0–4)

a) Narysuj wykres zależności $m(M)$ – masy skroplonej pary od masy mleka. W tym celu zaznacz na wykresie punkty pomiarowe oraz niepewności m , a następnie wykreśl prostą najlepszego dopasowania.

Zadanie 10.3. (0–3)

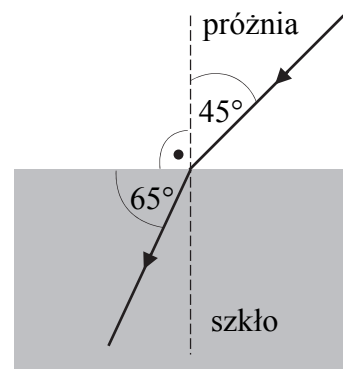
Oblicz maksymalną wartość siły sprężystości, jaka działa na ciężarek w tym ruchu drgającym.

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl

Zadanie 11.

Promień światła czerwonego o długości fali równej 628 nm biegnie w próżni i przechodzi do szkła. Kierunek biegu promienia oraz kąty pomiędzy promieniem i granicą ośrodków (a także prostą prostopadłą do niej) zaznaczono na rysunku obok.

Zadanie 11.1. (0–2)

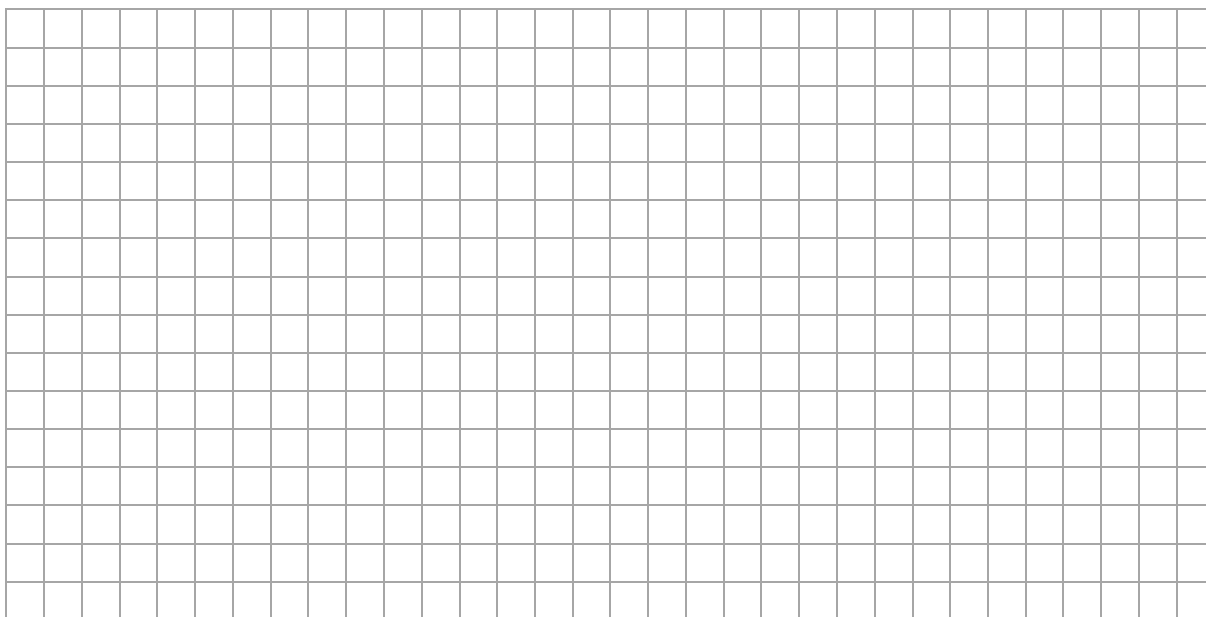
Podkreśl poprawne uzupełnienie każdego z poniższych zdań, wybrane spośród podanych w nawiasach.

Częstotliwość światła, które przeszło do szkła, jest (*większa niż / mniejsza niż / taka sama jak*) częstotliwość tego światła w próżni.

Długość fali światła, które przeszło do szkła, jest (*większa niż / mniejsza niż / taka sama jak*) długość fali tego światła w próżni.

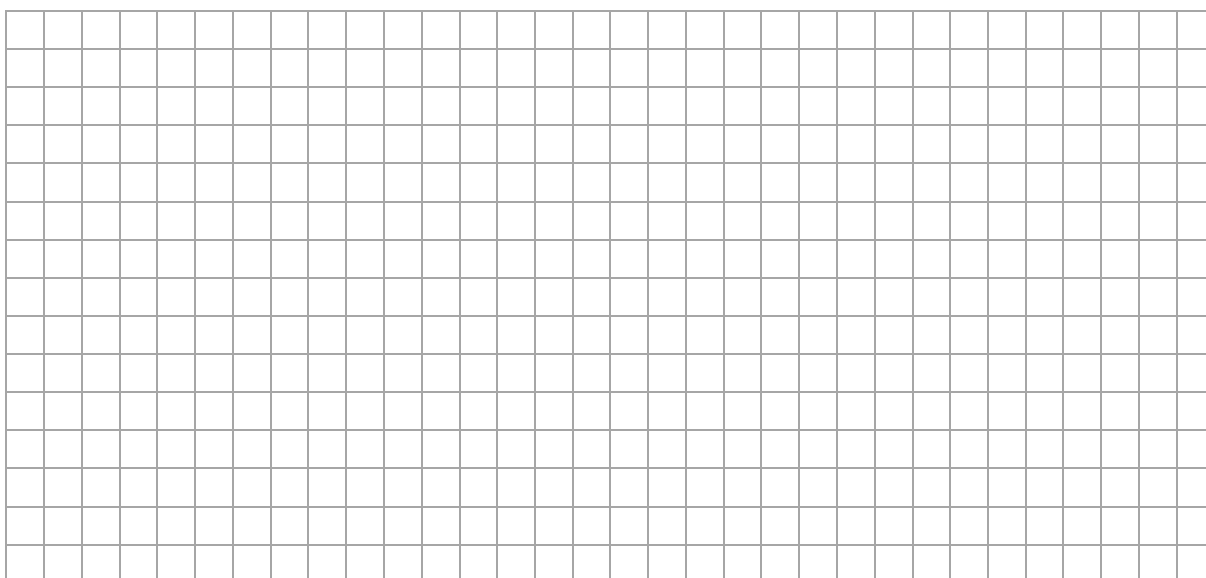
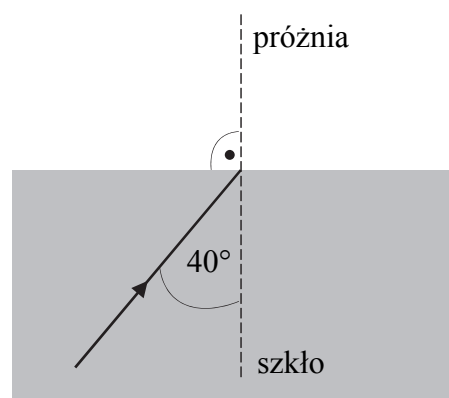
Zadanie 11.2. (0–2)

Wyznacz długość fali tego światła w szkle.

Zadanie 11.3. (0–2)

Promień światła czerwonego, opisanego na początku zadania, pada na granicę ośrodków, ale tym razem od strony szkła. Sytuację ilustruje rysunek obok, przedstawiający fragment biegu tego promienia.

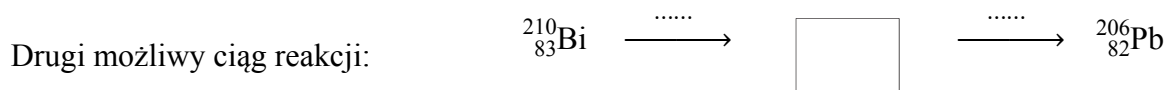
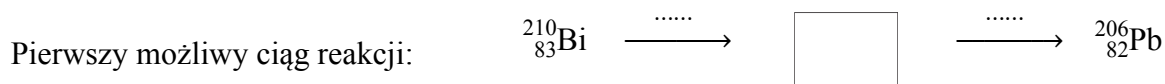
Na rysunku obok dorysuj dalszy (tzn. od punktu na granicy ośrodków) bieg tego promienia. Wpisz miarę kąta pomiędzy linią przerywaną a fragmentem promienia, który dorysujesz. Wykonaj niezbędne obliczenia, uzasadniające kierunek biegu dorysowanego promienia.

Zadanie 14. (0–2)

Izotop promieniotwórczy bizmutu $^{210}_{83}\text{Bi}$ jest niestabilny i po dwóch rozpadach przemienia się w stabilny ołów $^{206}_{82}\text{Pb}$. Przyjmij, że są to rozpady α i β^- .

Uzupełnij poniższe schematy opisujące możliwe ciągi reakcji. Nad strzałkami we wskazanych miejscach zapisz symbole zachodzących przemian. Dla każdego ciągu reakcji wpisz izotopy pośrednie – zapisz ich symbole łącznie z liczbami masowymi i atomowymi.

Zadanie 15. (0–1)

Zaznacz właściwe dokończenie zdania wybrane spośród A–C oraz jego poprawne uzasadnienie wybrane spośród 1.–3.

Gdy metalowa płytką jest oświetlana światłem monochromatycznym o ustalonej długości fali, takiej, że energia fotonów padających na płytkę jest większa od pracy wyjścia elektronów z tego metalu, to zwiększenie natężenia tego światła

A.	będzie przyczyną zwiększenia liczby elektronów wybitych z metalu,	ponieważ	1.	zwiększy się liczba fotonów, a tym samym więcej z nich zostanie pochłoniętych przez elektrony.
B.	będzie przyczyną wzrostu energii kinetycznej każdego z wybitych elektronów,		2.	wzrost natężenia światła oznacza wzrost energii każdego fotonu.
C.	nie zmieni ani liczby elektronów wybitych z metalu, ani energii wybitych elektronów,		3.	energii kinetyczne oraz liczba wybitych elektronów zależą tylko od rodzaju metalowej płytki.

Zadanie 16.3. (0–1)

Poniżej podano wartości kąta paralaksy heliocentrycznej, wyrażone w sekundach kątowych, dla dwóch gwiazd (jedną sekundę kątową oznacza się $1''$):

Proxima Centauri: $0,768''$

Syriusz: $0,379''$

Zapisz, która gwiazda jest dalej od Słońca. Uzasadnij swoją odpowiedź.

Zadanie 17.

Pierwszą planetę obcą, pozasłoneczną, odkrył polski radioastronom Aleksander Wolszczan w 1991 r. Krąży ona wokół pulsara, a więc gwiazdy neutronowej emitującej z niezwykle regularnością puls promieniowania. Gdy pulsar ma planetarnego towarzysza, regularność pulsów zostaje zaburzona. Na podstawie tych zaburzeń można bardzo dokładnie określić, jak duża jest planeta i w jakiej znajduje się odległości od gwiazdy. Problem w tym, że pulsarów jest w kosmosie mało. Nie mogą być więc „platformą” do poszukiwania planet na dużą skalę. Opracowano więc kilka innych metod, które wykorzystuje się obecnie do poszukiwania obcych światów.

Jedną z nich jest spektroskopia, która bada prędkości radialne gwiazd. Prędkość radialna mierzona jest w kierunku obserwacji, czyli wzdłuż prostej gwiazda – obserwator. Prędkość radialna gwiazdy zmienia się, gdy ma ona orbitującego towarzysza, w tym przypadku – planetę, który wpływa na nią grawitacyjnie. Gwiazda wówczas lekko oddala się od obserwatora i przybliża do niego. Gdy się oddala, to linie widmowe gwiazdy przesuwają się wtedy w kierunku większych długości fal. Odwrotnie jest w przypadku, gdy gwiazda się przybliża. Badania prędkości radialnych były dotychczas najczęściej stosowane już w obserwacjach prowadzonych z Ziemi. Kłopot z tą metodą jest taki, że im mniejszy towarzysz gwiazdy, tym mniej na nią wpływa i tym trudniej zbadać jej prędkości radialne.

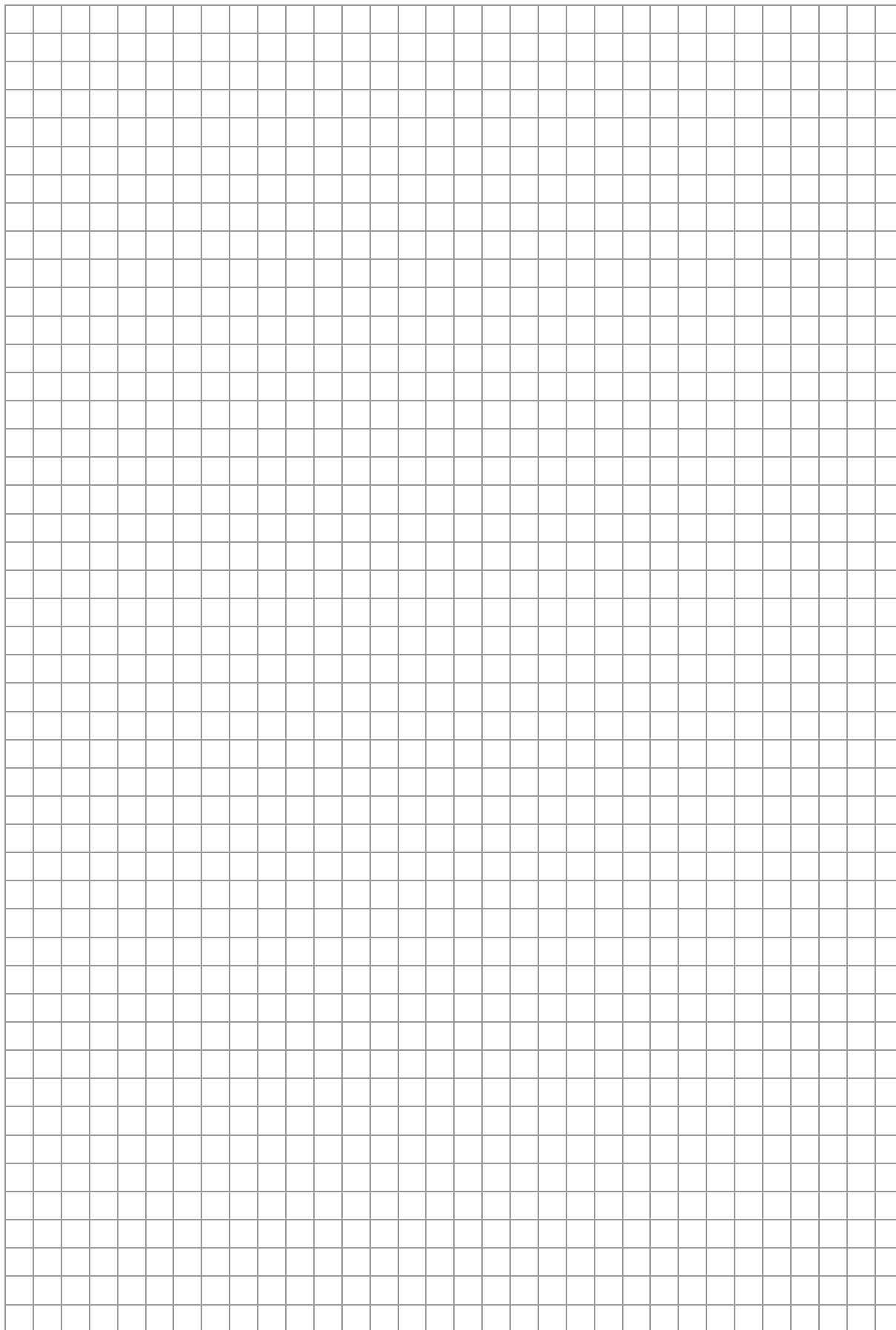
Małych planet, typu ziemskiego, tym sposobem raczej się nie znajdzie. Dlatego łowcy obcych planet wykorzystują jeszcze inną metodę, zwaną tranzytem. Gdy planetarny towarzysz gwiazdy przesuwa się na tle jej tarczy, wywołuje okresowe jej pociemnienie (zabiera część jej promieniowania). Analizując jego intensywność i czas trwania, można obliczyć promień planety i okres jej obiegu. Oczywiście i ta metoda ma swoje ograniczenia. Najlepiej wykrywa się za jej pomocą duże planety, okrążające stosunkowo małe gwiazdy.

Na podstawie: Przemek Berg, *Tysiące światów*, „Wiedza i Życie” nr 5, 2014.

Zadanie 17.1. (0–2)

Metoda wyznaczania prędkości radialnej opisana w tekście opiera się na efekcie Dopplera. W tym przypadku jest to efekt Dopplera dla fali elektromagnetycznej, który jest analogiczny do efektu Dopplera dla fali mechanicznej, lecz opisany nieco innymi wzorami. Na podstawie tego efektu, jeżeli zna się prędkość rozchodzenia fali emitowanej z poruszającego się źródła, która to prędkość fali nie zależy od ruchu źródła, oraz zmierzy się zależne od ruchu źródła pewne wielkości, można wyznaczyć prędkość źródła w kierunku obserwacji.

BRUDNOPIS (*nie podlega ocenie*)

Więcej arkuszy znajdziesz na stronie: arkusze.pl